

LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923 – 1930)

Tercera part

3. La Dictablanda (de la caiguda de Primo de Rivera a les eleccions d'abril del 31).

El “error Berenguer”.

El general Berenguer va rebre l'encàrrec del rei Alfons XIII d'iniciar un intent de retorn a la “normalitat constitucional” anterior al cop d'Estat de 1923.

- ❑ S'havia generalitzat la identificació entre Monarquia i Dictadura.
- ❑ Els partits dinàstics pràcticament s'havien desintegrat i no tenien una organització activa ni lideratge.
- ❑ Manca de recolzament de les principals figures polítiques del règim anterior.
- ❑ La *Unión Patriótica* (ara *Unión Monárquica Nacional*) tampoc no va donar suport a Berenguer.

El general Dámaso Berenguer Fusté fou el President del Govern d'Espanya entre el 30 de gener de 1930 i el 18 de febrer de 1931.

La política de la Dictablanda

CONSTITUCIÓ

Malgrat voler desvincular-se de la Dictadura, el Govern Berenguer no va restablir la Constitució de 1876 en la seva totalitat.

ELECCIONS

El Govern no va convocar un procés electoral com exigia l'oposició, que hagués permès formar unes noves Corts Constituents.

REFORMES

Les mesures liberalitzadores del Govern van ser molt lentes i de molt poca transcendència, i en general seguí una línia política molt indefinida.

Oposició i mitjans de comunicació no van donar cap credibilitat al Govern, i el filòsof José Ortega Gasset va publicar un article titulat ***El error Berenguer***, on deia: “*Espanoles, vuestro Estado no existe. ¡Reconstruido! Delenda est Monarchia*”.

Article publicat a **El Sol**, 15/11/1930, i signat pel filòsof **José Ortega y Gasset**. Va tenir una gran repercussió sobre l'opinió pública.

L'auge del republicanisme

Món intel·lectual i universitari

AGRUPACIÓN AL SERVICIO DE LA REPÚBLICA

*José Ortega y Gasset, Gregorio
Marañón...*

Oposició republicana

ALIANZA REPUBLICANA

*Plataforma de diversos partits i grups
republicans (Alcalá-Zamora, Lerroux, Azaña,
Companys ...)*

1930 – 31

**La Monarquia va perdre la major part dels seus
suports socials i polítics.**

Sectors populars

PSOE, CNT ...

*Forta expansió del moviment
antimonàrquic a nivell popular*

Alfons XIII només comptava
amb el suport incondicional de
l'Església Catòlica, i d'una part
de l'Exèrcit i de les forces
d'ordre públic (Guàrdia Civil)

Els líders del republicanisme

Lluís Companys

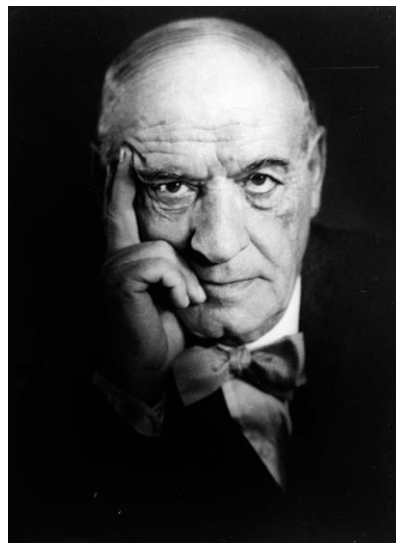
Marcel·lí Domingo

Niceto Alcalá - Zamora

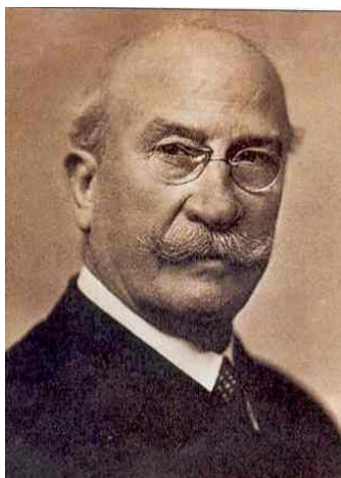
José Ortega Gasset

Manuel Azaña

Alejandro Lerroux

Gregorio Marañón

El Pacte de Sant Sebastià

Reunió celebrada a la capital guipuscoana, el 17 d'agost de 1930, convocada per Miguel Maura i Niceto Alcalá-Zamora (Alianza Republicana):

es va acordar:

- ❖ El treball conjunt i coordinat per acabar amb el règim i enderrocar la monarquia,
- ❖ La formació d'un Comitè Revolucionari presidit per Niceto Alcalá-Zamora,
- ❖ La preparació d'un aixecament militar contra el règim, planificat per al mes de desembre de 1930.

Els representants del Pacte de Sant Sebastià:

- ✓ Alejandro Lerroux, del **Partido Radical Republicano**.
- ✓ Manuel Azaña, d'**Acción Republicana**.
- ✓ Marcel·lí Domingo, Alvaro Albornoz i Àngel Galarza, del **Partido Radical Socialista**.
- ✓ Niceto Alcalá-Zamora i Miguel Maura, de **Derecha Liberal Republicana**.
- ✓ Manel Carrasco Formiguera, d'**Acció Catalana**.
- ✓ Matias Mallol, d'**Acció Republicana de Catalunya**.
- ✓ Jaume Ayguadé, d'**Estat Català**.
- ✓ Santiago Casares Quiroga, de l'**Organització Republicana Gallega Autònoma**.
- ✓ I altres a títol individual com Indalecio Prieto, Fernando de los Rios, Eduardo Ortega y Gasset, etc. (molts d'ells del **PSOE**).

L'aixecament de Jaca

Al “Pacte de Sant Sebastià” s’havia acordat un intent insurreccional antimonàrquic per al mes de desembre de 1930

Després de molts endarreriments, l'aixecament es produí a Jaca el 12 de desembre de 1930, liderat pel capitans Galán i García Hernández.

El fracàs militar va acabar amb la detenció de Galán i de Garcia que, després d'un judici sumaríssim, foren condemnats a mort i afusellats.

Tota la cúpula de l'*Alianza Republicana* i altres implicats també foren detinguts i empresonats a la Presó Modelo de Madrid.

L'acció de Jaca i la negativa del Rei a l'indult van acabar de condemnar moralment la monarquia i liquidar encara més els seus suports.

La bandera republicana

Bandera i escut de la Segona República Espanyola

Primera República

Regnat d'Alfonso XIII

El Govern de l'almirall Aznar

Dins del Govern d'Aznar, es van formar dues corrents:

El sector “dur”, disposat a fer ús de la força per mantenir la monarquia d'Alfonso XIII i contrari a qualsevol concessió a l'oposició republicana.
Líder: el ministre Juan de La Cierva (Foment)

El sector “moderat”, que admetia la negociació amb els republicans.
Líder: el comte de Romanones (ministre d'Estat)

Finalment, el Govern d'Aznar va decidir convocar eleccions, municipals, provincials i legislatives (a Corts generals), començant per les municipals l'abril de 1931.

Després de la dimissió de Berenguer, l'almirall **Juan Bautista Aznar Cabañas** fou el darrer cap de Govern de la monarquia d'Alfons XIII, entre els mesos de febrer i abril de 1931.

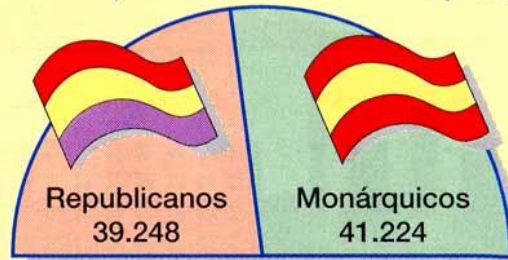
Documental sobre la Dictablanda

Les eleccions del 12 d'abril

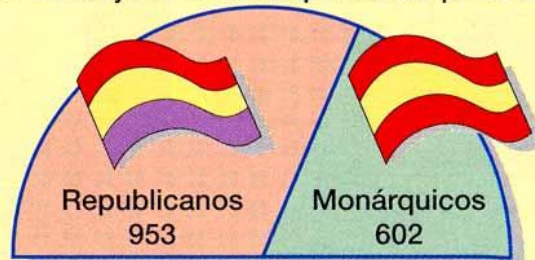
ELECCIONES MUNICIPALES 12 DE ABRIL DE 1931

Distribución de Concejales en todos los municipios de España

Concejales en España: 80.472

Distribución de Concejales en las capitales de provincia

Número total de concejales en las 50 capitales de provincia: 1.555

Les eleccions del 12 d'abril a Catalunya

RESULTATS A CATALUNYA

ERC i altres partits republicans – 6.001 regidors

Socialistes, radicals i comunistes – 143

Lliga R. – 1.773 regidors

Monàrquics – 399 regidors

Altres – 455

Els dies 17-19 de març de 1931 s'havia fundat a Barcelona **Esquerra Republicana de Catalunya** (de la fusió d'Estat Català, el PRC i altres grups republicans). El seu primer president fou Francesc Macià.

La **Lliga Regionalista** formava part del Govern de l'almirall Aznar (Joan Ventosa, Hisenda)

